

Mál nr. 409/2023

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti váttryggingar: Ábyrgðartrygging ökutækis.

Skráningarnúmer ökutækis (X)

Umfang tjóns. Notkun ökutækis.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 31. október 2023, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 6. desember 2023.

Málsatvik.

Í fyrirbyggjandi lögregluskýrslum og í málskoti kemur fram að hinn 28. júní 2020 hafi orðið alvarlegt umferðarslys á Vesturlandsvegi, norðan við Grundarhverfi á Kjalarnesi. Um var að ræða banaslys þar sem ökumaður bifhjólsins A missti stjórn á bifhjólinu og lenti framan á húsbifreið sem kom út gagnstæðri átt. Bæði ökumaður bifhjólsins og farþegi þess létust í slysinu. Mikill fjöldi vegfarenda urðu vitni að slysinu og voru margir þeirra í uppnámi svo ákveðið var að opna fjöldahjálparstöð í Klébergsskóla. Komu starfsmenn áfallateymis Rauða krossins á staðinn og sáu um að veita fólkinu ráðgjöf og stuðnings. M og eiginkona hans voru í mótörhjólaferð með þeim látnu og ók M á eftir bifhjólinu A sem lenti fyrir bifreiðinni eins og áður sagði. M reyndi að slaka á bensíngjöf síns bifhjóls til að hægja á ferðinni en missti stjórn á bifhjólinu með þeim afleiðingum að hann fór þrjá hringi með því og kastaðist síðan af því og missti meðvitund. Eiginkona M kom að honum þannig og var M síðan ekið á gjörgæsludeild Landspítalans í lífshættu og eftir slysið verið í langri endurhæfingu vegna afleiðinga þess, bæði líkamlegra og andlegra. Slasaðist eiginkona M einnig. Bótaskylda vegna líkamstjóns M var samþykkt úr slysatryggingu ökumanns og eiganda bifhjólsins A, hjá váttryggingafélaginu Y og gekkst M undir mat á varanlegum afleiðingum slyssins. Niðurstaða þess var meðal annars sú að M hefði hlotið 15 stiga varanlegan miska og 7% varanlega örorku vegna áverka sem hann hlaut í slysinu sem og tímabundnar afleiðingar af líkamstjóninu. M kveðst hafa leitað sér hjálpar andlega en ekki liggja fyrir vottorð um það og var andleg heilsa því ekki metin sérstaklega í mati á afleiðingum slyssins til uppgjörs úr slysatryggingu ökumanns.

Gerði M kröfu um bætur vegna andlegra einkenna úr lögboðinni ábyrgðartryggingu bifhjólsins A, þ.e. bifhjólsins sem hinn látni ók. Ábyrgðartrygging sú var til staðar hjá V sem hefur hafnað bótaskyldu vegna tjónsins. Vísar M til þess að litið hafi verið svo á að sá sem verður fyrir andlegu áfalli á vettvangi slyss og er sjálfur í hættu á að slasast, þótt sú verði ekki raunin, geti átt rétt á bótum vegna áfallsins. Vísar M til danskra og íslenskra dóma máli sínu til stuðnings. M vísar til þess að banaslysið hafi valdið honum sérstaklega alvarlegum geðrænum erfiðleikum og að hann hafi verið í verulegri hættu vegna tjónsatburðarins. Þannig telji M að andlegar afleiðingar hans megi rekja til hættueiginleika bifhjólsins X sem váttryggt hafi verið hjá V.

Í athugasemdum sínum vísar V til þess sem fram kemur í bókinni Bótaréttur I varðandi þau skilyrði sem sem þarf að uppfylla svo vikið verði frá meginreglunni um að aðeins tjónþolinn sjálfur, þ.e. sá sem verður fyrir áverkanum, geti átt rétt til bóta. Í fyrsta lagi er það skilyrði sett að viðkomandi hafi í raun verið í hættu á að slasast sjálfur og áfall hans sé af þeim sökum. Almennt leiðir það ekki til bótaréttar þótt einstaklingur sé á vettvangi og verði vitni að skaðabótaskyldri háttsemi. Í öðru lagi er afar ólíklegt að fallist yrði á undantekningu frá meginreglunni og að aðstandendum yrðu dæmdar bætur, ef frumtjóni er valdið af almennu gáleysi. Í þriðja lagi verði að telja afar ólíklegt að þeir sem ekki eru skyldir tjónþola með þeim hætti sem greinir í 2. mgr. 26. gr. skaðabótalaga eða hafi við hann sambærileg tengsl, geti átt rétt til skaðabóta við alvarlegt líkamstjón eða dauða, að frátöldum tilvikum þar sem tjónþoli er í beinni hættu. V telur að M uppfylli ekki nein framangreind skilyrði. Er það því afstaða V að tjón M verði ekki rakið til notkunar ökutækisins A. Þá telur V að ekki hafi verið sýnt fram á að víkja eigi frá fyrrgreindri meginreglu skaðabótaréttar. Andleg einkenni M séu ósönnuð þar sem ekki liggja fyrir skýr gögn um þau, auk þess sem þau séu það fjarlæg og ósennileg afleiðing af háttsemi ökumanns A til þess að bótaskylda úr ábyrgðartryggingunni komi til greina.

Álit.

Ágreiningur þessa máls hverfist um það hvort M eigi rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu bifhjólsins A, vegna andlegra einkenna. Vísar M til 4. gr. laga nr. 77/2019 um ökutækjatrýggingar. Þar kemur fram að eigandi (umráðamaður) skuli bæta tjón sem hlýst af notkun þess þótt tjónið verði ekki rakið til bilunar eða galla á ökutækinu eða ógætni ökumanns. Samkvæmt 1. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 skal sá sem bótaábyrgð ber á líkamstjóni, greiða skaðabætur fyrir atvinnutjón, sjúkrakostnað og annað fjártjón sem af því hlýst og enn fremur þjáningabætur. Með líkamstjóni er hér ekki eingöngu átt við líkamleg meiðsli, heldur getur geðrænt tjón einnig fallið hér undir, sbr. umfjöllun í greinargerð í frumvarpi því er varð að skaðabótalögum. Út frá þessu þarf að skoða hvort andlegt tjón M verði rakið til notkunar bifhjólsins A en þá þarf að víkja frá þeirri meginreglu skaðabótaréttar að einungis sá sem með beinum hætti verður fyrir tjóni vegna bótaskylds atburðar, eigi rétt til greiðslu skaðabóta. Mat á því hvort víkja skuli frá meginreglunni ræðst af því hvort viðkomandi hafi orðið vitni að atburði, af sakarstigi þess sem bótaábyrgð ber og tengslum við hinn látna. Verður þannig í fyrsta lagi að leggja mat á það hvort M hafi sjálfur verið í hættu á að slasast, vegna tjónsins. Það er skilyrði að viðkomandi hafi í raun verið í hættu á að slasast sjálfur og að áfall hans sé af þeim sökum. Af gögnum málsins og þá sérstaklega af fyrirliggjandi lögregluskýrslu er ljóst að M missti stjórn á bifhjóli því sem hann ók í kjölfar hins upphaflega slyss og hlaut af því líkamstjón sem bætt hefur verið úr slysatryggingu bifhjóls hans á grundvelli fyrirliggjandi matsgerðar. Engin sönnunargögn liggja fyrir um frekara tjón M vegna andlegra einkenna hans eða að þau megi rekja notkunar bifhjólsins A. Í öðru lagi er talið ólíklegt að fallast á undantekningu frá meginreglunni ef frumtjóni er valdið af almennu gáleysi líkt og það tjón sem hér um ræðir en gríðarleg hálfka hafði myndast á nýlegu malbiki á veginum sem varð til þess að ökumaður A missti stjórn á bifhjóli sínu og fór yfir á öfugan vegarhelming. Yrði helst gerð undantekning ef maki eða foreldri yrðu vitni að slysinu. Svo háttar ekki til í tilviki M þar sem hann tengdist hinum látnu vinaböndum en ekki nánnum fjölskylduböndum.

Með vísan til alls ofangreinds er það afstaða nefndarinnar að M eigi ekki rétt á bótum vegna andlegra einkenna sinna úr ábyrgðartryggingu ökutækisins A, hjá V.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu ökutækisins X hjá V.

Reykjavík, 23. janúar 2024.

Póra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir